
Blandet effekt-modell og blandede metoder

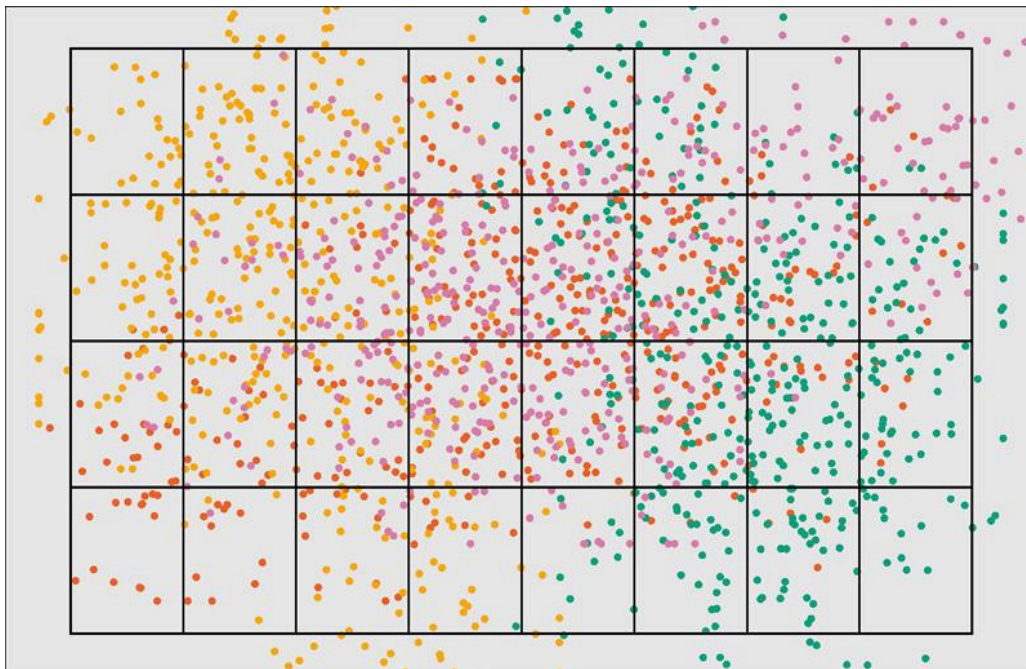
SPRÅKSPALTEN

STIAN LYDERSEN

stian.lydersen@ntnu.no

Stian Lydersen er dr.ing. og professor i medisinsk statistikk ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern (RKBU Midt-Norge), Institutt for psykisk helse ved NTNU. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

De statistiske modellene som på engelsk kalles *linear mixed effects models*, må ikke forveksles med *mixed methods*.

Illustrasjon: Tidsskriftet

I noen vitenskapelige studier er data samlet i grupper eller klynger, slik at data fra samme gruppe er mer lik hverandre enn data fra forskjellige grupper. Dette er tilfelle ved gjentatte observasjoner fra samme individ, slik at individet utgjør

gruppen. Og i visse randomiserte kontrollerte studier kan man ikke randomisere den enkelte pasient til en intervensjonsgruppe, for eksempel ny behandling eller kontroll, men må bruke et klyngerandomisert studiedesign [\(1\)](#). Klyngene kan for eksempel være enkelte legesentre eller sykehus, slik at alle pasientene ved samme legesenter eller sykehus får samme intervensjon.

En slik gruppestruktur må tas hensyn til i analysen, gjerne ved å bruke en flernivåmodell, også kalt multinivåmodell eller hierarkisk modell [\(2\)](#). Hvis utfallsvariabelen er kontinuerlig, vil det som på engelsk heter *linear mixed effects model* eller *linear mixed model* kunne være en aktuell flernivåmodell [\(3\)](#).

Norske oversettelser av disse termene finnes brukt i form av *lineær blandet effekt-modell* og *lineær blandet modell*, blant annet i Tidsskriftet [\(2–6\)](#). Personlig foretrekker jeg oversettelsen *blandet effekt-modell*. Denne analysemodellen omtales vanligvis ikke i innføringsbøker i statistikk, og jeg har heller ikke funnet metoden eller termen omtalt i norske lærebøker i statistikk. Termen finnes ikke i Store norske leksikon [\(7\)](#), mens den norsk-språklige versjonen av Wikipedia omtaler disse modellene under oppslagsordet *Blandede modeller* [\(8\)](#).

Blandet effekt-modell må ikke forveksles med det som på engelsk kalles *mixed methods*. Dette er definert som forskning der man belyser samme problemstilling med ulike vitenskapelige metoder, oftest en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder. På norsk er termen *kombinasjonsstudier* blitt brukt om slike studier, blant annet i Tidsskriftet [\(9\)](#). Store norske leksikon bruker termen *metodetriangulering* [\(10\)](#). En direkte oversettelse tilsier at *mixed methods* bør oversettes med *blandete metoder*. I praksis er det nok best å presisere at man har brukt både kvantitative og kvalitative metoder, og at en slik tilnærming gjerne omtales på engelsk som *mixed methods*.

LITTERATUR

1. Pripp AH. Randomisering. Tidsskr Nor Legeforen 2018; 138. doi: 10.4045/tidsskr.18.0555. [PubMed][CrossRef]
2. Lydersen S. Flernivåanalyser. Tidsskr Nor Legeforen 2024; 144: 977. [PubMed][CrossRef]
3. Lydersen S. Analyse av longitudinelle data. Tidsskr Nor Legeforen 2022; 142: 416. [PubMed][CrossRef]
4. Tønseth KA, Andersen TS, Pripp AH et al. Forebyggende behandling mot brennmanetskader – en randomisert studie. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1446–9. [PubMed][CrossRef]
5. Lydersen S. Manglende data – sjelden helt tilfeldig. Tidsskr Nor Legeforen 2019; 139: 269. [PubMed][CrossRef]
6. Stedenfeldt M, Kvarstein G, Schjødt B et al. Rettighetsvurdering og kvalitet på henvisninger – grad av samsvar mellom fire smertesentre. Tidsskr Nor Legeforen 2019; 139. doi: 10.4045/tidsskr.18.0396. [PubMed][CrossRef]

7. Store Norske Leksikon. www.snl.no Lest 25.4.2025.
 8. Wikipedia. Blandede modeller.
https://no.wikipedia.org/wiki/Blandede_modeller Lest 25.4.2025
 9. Christensen A. Er kvalitativ og kvantitativ forskning misvisende begreper?
Tidsskr Nor Legeforen 2014; 134: 1130. [PubMed][CrossRef]
 10. Store Norske Leksikon. kvalitativ metode.
https://snl.no/kvalitativ_metode Lest 25.4.2025.
-

Publisert: 19. januar 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0171
Mottatt 5.5.2025, første revisjon innsendt 4.6.2025, godkjent 5.6.2025.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.